

Лазнева Ірина Олександрівна,
*к.і.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин,
НУ «Запорізька політехніка»*

Венгерська Наталя Сергіївна,
*к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки,
природних ресурсів та економіки міжнародного туризму,
Запорізький національний університет*

Савенко Олена Олексіївна,
*магістр освітньої програми «Міжнародні економічні відносини»,
НУ «Запорізька політехніка»,
м. Запоріжжя, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ МОЛОДІЖНИХ СТАРТАПІВ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД

В умовах економічної кризи, спричиненою пандемією, та наявністю зростаючого рівня безробіття серед молоді, уряди європейських країн розглядають можливості зниження податкового навантаження та спрощення адміністративних процедур оподаткування для молодих підприємців. Важливим в даному контексті є розумне оподаткування та, в цілому, конкурентне регулювання, які зможуть підтримувати, а не перешкоджати молодим підприємцям.

Доступ до економічних можливостей для молоді через зайнятість, підприємництво та фінанси є критично важливим для створення сталого розвитку економіки. Молоді підприємці готові дотримуватися податкових правил, але часто перевантажені обтяжливими вимогами. Зменшення складності та впорядкування дотримання податкових норм та планування є вирішальним для підтримки молодих підприємницьких амбіцій [1]. Однією із форм молодіжного підприємництва є стартапи. Стартап – це новостворена компанія (може не бути юридичною особою), яка знаходиться на стадії розвитку і будує свій бізнес на основі нових інноваційних ідей, або на основі технологій, які нещодавно з'явилися, володіє обмеженою кількістю ресурсів (як людських так і фінансових) і планує виходити на ринок [2]. Особливо часто термін «стартап» застосовується відносно інтернет-компаній й інших фірм, що працюють в сфері інформаційних технологій, проте, це поняття розповсюджується і на інші сфери діяльності.

Згідно даних Global Entrepreneurship Monitor 2019/2020 pp. [3] молоді люди у країнах Західної Європи починають новий бізнес більш активно, огляду на те, що ці країни мають активну політику заохочення молодих людей щодо підприємництва, на відміну, від України. Проте молодь може мати менший доступ до ресурсів, включаючи капітал, знання та досвід (порівняно зі старшими), але також може мати менше обов'язків, включаючи сім'ю на утриманні, іпотечні кредити, і менш імовірно відмовляться від високих зарплат на початку своєї кар'єри. Через це молоді люди також можуть більш охоче

ризикувати. Вони можуть бути в курсі новітніх технологій, тенденцій та ідей, мати більше енергії та ентузіазму, щоб розпочати нове підприємство. Якщо ці заходи не увінчуються успіхом, їх чекає довга кар'єра для отримання доходу.

В середньому ж кожного року в світі реєструється 100 мільйонів стартапів. Що ж до України, то за даними світового рейтингу стартапів сервісу Startup Ranking в нашій країні у 2016 р. було зареєстровано 141 стартап-компанію, а у 2020 році вже – 309 одиниць [4]. Україна, маючи таку кількість стартапів, не увійшла в десятку лідерів і має чималий відрив від провідних країн, проте входить в 50 країн й займає 38 місце. Тобто засновникам вітчизняних стартапів потрібно вдосконалювати проекти, поліпшувати організацію менеджменту, працювати над залученням інвестицій.

Адміністративно-регулятивні бар'єри є основним стримуючим фактором для старту молодіжного підприємництва. Несприятливі податкові системи та високий рівень податків займає першу сходинку серед факторів, що стають на перешкоді створенню молодіжного підприємства та, які можуть знищити новий бізнес на початковій фазі. За даними МОП 70% респондентів Європи (67% респондентів у віці від 15 до 24 років) стверджували, що адміністративні обмеження (в тому числі адміністрування податків) визначені основною перешкодою для започаткування бізнесу та самозайнятості [5]. Мінімізація та спрощення регуляторно-адміністративних перешкод, максимізація підтримки полегшить молодим людям розпочати власний бізнес. Як свідчать опитування респондентів [5], основними стимулюючими факторами для розвитку молодіжного підприємництва можуть бути: встановлення сприятливих податкових норм та ставок, полегшення та впорядкування процедур реєстрації підприємств та зниження витрат, (врахування молодих підприємців при зміні ділових правил та норм; надання інформації, консультування та допомоги з питань регулювання. Тобто молодий підприємець повинен бути звільнений від усіх видів податків, зборів, накладних витрат, доки досягається певний рівень прибутку.

Сьогодні в Україні для стартапів діють загальні умови оподаткування, що законодавчо передбачають лише певні преференції для ІТ-спеціалістів – приватних підприємців [6]. Проте країна має стимулювати нові креативні напрямки розвитку, адже не можна досягти значних успіхів, спираючись лише на аграрний сектор і сировинну економіку. Так, наприклад, впровадження низької податкової ставки для інноваційних стартапів на строк до 10 років забезпечить зростання відповідної індустрії в 2-3 рази [7]. Такий податковий клімат дозволить конкурувати Україні з іншими країнами в інноваційній сфері, забезпечуючи країні стійкі показники економічного росту.

В Україні на законодавчому рівні в 2020 році у Верховній Раді було зареєстровано проєкт закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо встановлення спеціального податкового режиму», який передбачав внесення змін до ПКУ [8]. Зокрема, спрощену систему оподаткування доповнити п'ятою групою ФОП спеціально для «стартапів» – новоствореного суб'єкта господарювання (юридична особа або фізична особа – підприємець), який ще не визначився з формою оподаткування. Відсоткова ставка єдиного податку для платників п'ятої групи встановлюється у розмірі 0 %.

Втім, якщо дохід «стартапу» протягом перших дев'яти місяців діяльності перевищить суму 300 000 грн, то така особа протягом одного місяця повинна визначитись з формою оподаткування і перейти на неї. В іншому випадку такий суб'єкт господарювання автоматично переводиться на загальну систему оподаткування. Проте наразі цей закон не прийнято.

Таким чином, в Україні немає вагової підтримки стартапів від держави: слово «стартап» загалом не закріплене юридичним відповідником у законодавстві, і взагалі багато інноваційних реалій в Україні не мають законодавчих відповідників. Саме тому слід привести законодавство, податкове включно, до тих форм, які будуть зрозумілі усім учасникам ринку. Сьогодні українська талановита та перспективна молодь майже не впливає на економічний успіх країни, оскільки податки, що вони сплачують з продажу молодіжних проєктів чи з інвестицій, зазвичай ідуть за кордон, де, зважаючи на досить ліберальний податковий клімат, і реєструють ці компанії. Тому держава повинна розробити і чітко дотримуватися тих податкових положень, які сприятимуть внутрішній реєстрації молодіжних інноваційних стартап-проєктів та реалізації відповідних ідей у вітчизняному бізнес-просторі.

Список використаних джерел

1. Young entrepreneurs need targeted tax planning support and administrative simplification, new report finds. URL: https://www.ey.com/en_se/news/2018/09/young-entrepreneurs-need-targeted-tax-planning-support-and-administrative-simplification-new-report-finds
2. Збанацький Д.Ю. Стартапи: юридичні та практичні аспекти. URL: http://n-auditor.com.ua/uk/component/na_archive/269?view=material (дата звернення: 12.11.2020)
3. Global Entrepreneurship Monitor. URL: <http://www.gemconsortium.org>. (дата звернення: 15.11.2020)
4. Startup Ranking. URL: <http://www.startupranking.com> (дата звернення: 16.11.2020)
5. Uddin M., Manir Chowdhury M., Ullah M. Barriers and Incentives for Youth Entrepreneurship Start-Ups: Evidence from Bangladesh. Global Journal of Management and Business Research: A Administration and Management. 2015. Volume 15. Issue 4. P. 125-135.
6. Податковий кодекс України : станом на 08.11.2020. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
7. Камінська М.С. Особливості оподаткування стартапів: українські та міжнародні реалії. URL: <https://www.businesslaw.org.ua/opodatkyvannya-startupiv/> (дата звернення: 20.11.2020)
8. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо встановлення спеціального податкового режиму : Проєкт Закону України № 2615 станом на 18.12.2019 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67671